

לקוטים וספורים נפלאים

פרשת כי תשא

בזה יש להמליץ "כי תשא את ראש" - אתה נושא על עצמך ראש ורבי, אבל תזכור ש"כפר נפשו לה" - הכול הוא לה', כי העזרה היא רק מה'.

"כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם" (ל, יב)

על פי פשוטו יש לומר בפירוש הפסוק, כי טבע האיש הישראלי למסור נפשו על קדושת שמו יתברך.

זהו שאמר הכתוב: "כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם", כלומר כאשר תרצה להרים קרנם ולפקוד אותם בדבר ישועה ורחמים, "ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אותם" - תזכיר לפני השם יתברך שכל איש ישראל מוכן למסור נפשו על קדושת שמו יתברך, ואז "לא יהיה בהם נגף בפקד אותם", כלומר לא תהיה מניעה וחיסרון מלהשפיע להם כל טוב בעת פקדו אותם.

(אמרי יוסף)

"ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם" (ל, יב)

מסופר שכאשר הגיע הגאון רבי איצ'לה, בנו הגדול של מרנא הגאון רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל,

לבקר באחת העיירות, המונים צבאו על ביתו כדי לזכות לראות את אור פניו ולקבל את ברכתו. ההמון נדחק סביב ביתו, והדוחק היה גדול עד שהיה חשש סכנת נפשות.

"כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם" (ל, יב)

מחוץ דלתו של הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע עמדו אנשים רבים להיכנס לברכה.

שעות ארוכות עמדו, וכשכבר נכנסו, נכנסו במהירות, והכול היה מתנהל בקיצור.

פעם אמרו לו הגבאים מדוע הוא נוהג כן, סיפר ששני האחים, הרה"ק רבי דוד מטאלנא והרה"ק רבי יוחנן זי"ע, הייתה להם הנהגה שונה. אצל הרה"ק רבי דוד המתינו זמן רב להיכנס, ורוב חסידיו היו עשירים, ואילו אצל הרה"ק רבי יוחנן נכנסו מתי שרצו ודיברו עמו זמן רב, והיו עניים.

פעם הסביר הרה"ק רבי דוד להרה"ק רבי יוחנן שאצלו מחכים ומחכים, וכשנכנסים הוא מברך במהירות ואינו נותן להם לגמור לדבר, אז יוצאים ממנו ואומרים להקב"ה: כמה זמן חיכיתי כאן,

ואפילו הרבי לא שמע מה שביקשתי, אלא נתן ברכה בלבד. כך היהודי בוטח בה', ואז בוודאי הקב"ה עוזרו. אבל אצלך כל אחד בוכה את צרותיו, ואתה שומע ומעודדו, כך חושב האדם שיש לו ישועה ובוטח בך, ועל כן אין הישועה באה.

א. בריקה באישון ליל

יום נורא עבר עליו היום.

אינו מאחל אותו לגרועים שבשונאיו.

היום הגיעו התשובות. בבר תקופה לא קצרה שבנו האהוב, ילד מתוק בן חמש, מתלונן על כאבים משנים ולא ברוכים. מהרו עמו מרופא לרופא, עד שנשלחו לבדיקות מקיפות, והיום, אחרי שבועות של מתח, נקראו בדיחות לבית החולים.

הרופא לא היה מסגל לשאת את עיניו אליהם כשבשר על הממצאים. והוא — לא ידע היכן לשים את עצמו.

בתחלה לא הרגיש כלום. ישב שם מאבן, הנהן בקפאון על כל מה שנאמר בחדר. רק אחרי שחזר הפיתה חש לפתע נחשול אדיר של רגשות פורץ בתוכו, מאים להטביעו בגגו ובאימה.

ברגעים כאלה, כששום דבר עדין לא ברור, והאדם אינו יודע אפילו איך לקרא לרגשות הגועשים בלבו — הפתרון הטוב ביותר הוא לצאת למקום לא מישב להיות שם עם עצמו.

והנה הוא כאן. מנסה למצא את נפשו האבודה. לעשות סדר במה שהוא מרגיש. לקרא לרגשות בשמות. להבין מה בדיוק כואב לו.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוננבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

תחנתו הראשונה היתה באחת מערי גרמניה, ומשם התכוון להמשיך ברכבת ליעדו הבא אל אחד הנמלים כדי לעלות שם על אוניה.

הוא ניגש לקנות כרטיס נסיעה ברכבת. נתן לקופאי שטר של עשר מארק, אך הקופאי נתן בידו עודף בחושיבו כי נתן מאה מארק.

כשראה מה קרה חשש לגזל העכו"ם (הגם שטעות הגוי מן הדין מותרת), חזר לקופאי להשיב את הכסף, אך הקופאי גער בו ואמר לו לעזוב את המקום.

חשב איפוא שהפקיד לא הבינו, לכן שב והסביר שנתן שטר של עשר מארק וקיבל עודף כאילו היה זה מאה מארק.

אולם הפקיד סרב לשמוע אותו וצעק כי יחדל להטרידו, ועוד ליווה אותו במטר של גידופים וקללות.

סבי, מספר נכדו, לא יכל להבין למה הוא מסרב בכל התוקף לקבל כסף בחזרה, עד שמישהו במקום הסביר לו כי בגרמניה אם מישוה עושה טעות כזו מפטרים אותו מן העבודה, ואזי כדאי לאותו קופאי שיוציא כסף מכיסו ובלבד שלא להודות בטעות שעשה. עכשיו כבר היה לו מספיק כסף להגיע לארץ ישראל.

(שאל אביך ויגדך)

"זה יתנו כל העובר על

הפקודים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה

השקל מחצית השקל תרומה לה" (ל, יג)

ישראל נצטוו להביא מטבע כדי שמישה יוכל למנותם, ובכך נקנו קרבנות הציבור.

לשם מה נדרשה דווקא מחצית השקל. אחת הדעות היא כדי שלא תשלט עין הרע, שהרי המניין מזיק,

כאשר הרגיש רבי איצ'לה בסכנה הגדולה להמון העם הנדחקים, אמר בחכמתו: אני מבקש מכל מי שבא לכאן לקבל את פני, להפריש תרומה להחזקת ישיבת וולאז'ין.

מיד חדל הדוחק, בזה אחר זה החלו האנשים להסתלק בעדינות מדרת ביתו ופנו לעיסוקיהם, באומרים בלבם: יש כאן מגבית לשיבת וולאז'ין, לא לשם כך באנו, באנו לקבל את ברכת הרב, ואם הברכה כרוכה בתשלום - לא לכך נתכוונו.

שאלו תלמידיו את רבם מדוע עשה כן, והרי לא בא לשם מגבית עבור הישיבה. אמר להם: יש לי ראייה מפרשת מחצית השקל, הקב"ה אומר למשה רבינו: "ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם", ואז "לא יהיה בהם נגף בפקוד אותם", כנראה ידע הקב"ה שאם משה רבינו יבקש מישראל להתאסף אצלו כדי למנותם, הכול ידחקו לראות את אור פניו, מי לא ירצה שמישה רבינו ימנה אותו ויצביע עליו במניין. הדוחק יהיה עצום ונורא עד סכנת נפשות. אמר הקב"ה שייתן כל אחד מחצית השקל, ואז לא יהיה בהם נגף בפקוד אותם.

אמר הגה"צ ר' שלום שבדרון זצ"ל: סיפר לי איש נאמן על סבו שהיה רב בליטא בשנת תרצ"ה. אמרו לו שעליו להתייצב לצבא. עשה הוא את כל המאמצים כדי להשיג

שחרור, אך ללא הועיל לא הצליח להשיג שחרור. הואיל וכך החליט לברוח לארץ ישראל, אלא שהכסף שהיה ברשותו הספיק כדי להגיע עד מצרים. לא ידע איפוא מה לעשות, אבל גמר אומר בלבבו "השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך" והחליט לצאת לדרך.

שָׁדָה חֲשׂוֹךְ קִדְּם אֶת פָּנָיו. שׁוֹרוֹת שֶׁל עֲצֵי פְּרִי וְדִמְמָה מְחֻלָּטָה. בְּתַחֲלָה רַק הֵלֵךְ בֵּין הַשְּׂבִילִים. לֹא חָשַׁב עַל דְּבָר. הִכַּל הִצִּיף אוֹתוֹ שׁוֹב בְּעֶצְמָה.

הוא הרגיש שיש שם, בלבד, משהו מעבר לפחד. האם זה הפחד ממה שעלול לקרות? הפחד קיים — אך יש שם דבר חזק ממנו. אולי החמלה על בנו שיאלץ לעבר מסכת יסורים בגיל כה צעיר? גם זה קיים — ועדיין לא זה. היו שם דאגה, עצב, חרדה וחסר אונים. אך היתה שם דבר כבד יותר, מעיק יותר. מה זה?

ב. עונש משמים

"הבן שלך חולה", לחש לעצמו. "זה הבן שלך — לא מישוהו אחר".

ולפתע נפל לבו. הוא קלט.

אלה רגשות אשמה.

זה הבן שלו, ילד בן חמש. חז"ל אומרים שהילדים הם "ערבים" להוריהם. אם הילד סובל — אולי זה בגללו. גל כאב עצום התעורר בו מחדש. המצפון נדלק. הקדוש ברוך הוא מעניש אותך דרכו, לחש לעצמו. אתה גרמת לו לסבל כך.

לא היה מסוגל לשאת את המחשבה. התישב על סלע נמוך והחל לערף חשבון נפש. מדוע מגיע לו עונש כזה?

לא היה צריך להתאמץ כדי לגלות. שנות הפחדות והנסיונות שעבר, רגעים שבהם לא נהג ביושרה פנימית, כשלונות מן העבר הרחוק והקרוב. ואם יש כאן אפילו אשמה ישירה? אולי לא הייתי סבלן די כלפיו. אולי צעקתי עליו לאחרונה.

תאוריות שונות התנגשו במוחו. הסברים מדיקים כיצד לחץ על ילד עלול לגרום לו לחלות. כך פועל המצפון — יודע להסביר היטב מדוע אני אשם ואיך הכל בגללי.

במקום להרגע בשדה החשוף — יצא משם נסער וכאוב עוד יותר. כתב אישום נחרץ צמד מול עיניו: הבן שלך חולה. בגללה. זה העונש שלך.

לעי"נ האשה החשובה

מרת **מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה**

כ"א מר חשון תשפ"א

כדברי חז"ל: אין ברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין. כתב הרב בנימין גולד, טעם לכך שציוותה התורה ליתן שואל המלבי"ם: אם עצם המניין מזיק, מה מועיל מחצית השקל ולא שקל שלם, מביא החיד"א בשם רבי

שלמה אלקבץ: ללמדנו על ערבות כלל ישראל, שאין אדם יכול לומר שיחיה לעצמו בעבודת ה' יתברך ויגיע לשלמות בלא טרדות הזולת, אלא כל אחד מישראל אינו אלא חצי לעצמו.

הדרך היחידה להגיע לשלמות היא בערבות ושיתוף עם הזולת, בנשיאה בעול עם השני, בלא זה נשאר האדם חצי. הדברים מדויקים בלשון הפסוק: "זה יתנו מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'", יש כאן כפילויות רבות. מה צורך לומר "זה יתנו", והרי כבר נאמר "ונתנו איש כפר נפשו", היה לו לומר מיד "ונתנו איש כפר נפשו מחצית השקל תרומה לה'", מדוע לפרט "עשרים גרה השקל", ואחר כך לשוב ולומר "מחצית השקל תרומה לה'", היה אפשר לומר מיד כמה שווה מחצית השקל - עשר גרה. עוד יש לשאול מדוע נאמר "מחצית השקל בשקל הקדש", והוזכר השקל השלם, והיה די לכתוב "מחצית שקל הקדש".

כל זה בא לחזק יסוד הערבות. "מחצית השקל בשקל הקדש" - במחצית לבדה אי אפשר להגיע לקדש. רק בנשיאה בעול

עם השני אפשר להגיע בעבודת ה' למדרגת קדש. "עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'" - אין ערך למחצית בפני עצמה, מי שחי לבדו בלא ערבות ונשיאה בעול עם חברו, עבודתו חסרה ותמיד היא חצי.

"זה יתנו מחצית השקל" - מביא בעל הטורים: "זה" מנין שנים עשר, כמנין שנים עשר שבטים, לומר שכל

ג. דיאלוג באמצע הלילה

רגע לפני שנכנס לרכבו, אבל וחפוי ראש, הסתובב שוב אל השדה. אינו יכול לשוב כך הביתה. חיב למצא תשובה. חיב למצא פתרון.

התהלך שוב בין שבילי הפרדס. נשימותיו כבדות. דומם. בלי מילים. בלי מחשבות. רק שקט.

אט-אט נרגעו נשימותיו.

למה החלטת שאתה אשם?

מה פרוש למה? ברור שאני אשם. הילדים הרי ערבים לנו.

אבל מי אמר שזו הפרשנות הנכונה? אפשר שחז"ל אמרו דבר, ואתה הוספת עליו פרשנות מחמירה משלך.

וכי נעים לי להיות אשם?

האגו.

הדחף להרגיש אשמה הוא דחף ככל הדחפים. האגו מבקש שליטה. הוא מעדיף לשלט בהצלחות, אך כשבאים אירועים כואבים והוא חוטף מכה - הוא מבקש לשלט מן הצד השני. אם אני אשם - אני עדין בעל הבית.

לאן האשמה מובילה אותך? האם אתה יוצא מכאן קרוב יותר לה? האם רגשות האשם יהפכו אותך ליהודי טוב יותר?

אולי כן. אם אלו תוצאות מעשי - עלי לשנות דרכי. אפשר ליום או יומים. אחר כך האשמה דועכת, המצפון נרגע, והחיים נמשכים.

רגשות אשמה הם רצון להמשיך לשלט. לחשב שאני מנהל את העולם. שההצלחות שלי שלי - וגם הכשלונות שלי. שיש כאן "אני" בעל כח לבנות ולקלקל הכל.

העולם הזה אינו עולם הגמול. כאן באנו לעבר. כל מה שקורה - חלק מתכנית אלוהית שמטרתה לחבר אותנו אל ה'.

והילד? גם לו מסע חיים שנקבע משמים.

זה לא עונש?

בת קול.

שנותנים מחצית, והרי סוף סוף מונים את המחציות.

ומתוך: כל מניין מצד עצמו מפריד, אבל כאשר כל אחד הוא חצי, המניין נעשה מאחד. אין אחדות גדולה כמחצית השקל, שכולם נמנים על קרבנות התמיד, משה רבנו עם דתן ואבירם, עשיר ועני בלא הבדל.

בקרן ציבור מתאחדים כל ישראל, כהנים לויים וישראלים. יש בו אף אחדות ארבעת חלקי הבריאה: דומם - המלח, צומח - העצים, חי - הכבש, מדבר - הכהן המקריב. היכן הייתה אחדות כזו, בלא הבדל מעמדות, כאיש אחד בלב אחד, במעמד הר סיני. לכך מקבילה התורה ואומרת "עולת תמיד העשויה בהר סיני" - האחדות שבעולה היא כאחדות הר סיני.

בסוף מסכת סוטה מובא שבמלכות בית חשמונאי היה מתיוון אחד שגילה לאויבים שכל עוד מקריבים קרבן תמיד אין הם מנצחים. העלו חזיר, ונודעזה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה.

מוסיף הכתב סופר שזו הסיבה שהפסוק בענין הקרבנות משנה מלשון רבים ללשון יחיד: "צואת בני ישראל... תקריבו..."

את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים". אין דבר המאחד את ישראל כקרבן התמיד הנקנה ממחצית השקל.

"זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקדש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה" (ל, יג)

לעי"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי'

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

פעם אחת נכנס חתול לביתם ואכל את חתיכת החמאה שהייתה מיועדת לסעודתו. כאשר חזר בערב לביתו, סיפרו לו בני הבית בצער על החתול שאכל את מנת החמאה שלו. הוא לא התפעל מדבריהם ונענה בבטחה: "החתול לא אכל את המנה שלי".

תמחו בני הבית, וסברו שכוונתו לומר שהחתול לא אכל את מנתו שלו אלא את שלהם, העמידוהו על טעותו והוכיחו לו שהחלק שלהם היה מונח במקום אחר, ואם כן ברור שהחתול אכל את שלו. השיב האיש בנחת: אם החתול אכל את החמאה, אתגליא מילתא למפרע שלא הייתה החמאה שלי אלא של החתול, כי אילו הייתה שלי לא היה החתול אוכלה.

"העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל לתת את תרומת ה' לכפר על נפשותיכם" (ל, טו)
כל אחד מחצית השקל, ותספור את השקלים ותדע מניינם. (רש"י)
יש לשאול: אם כל אחד נותן מחצית השקל, הרי יש למנות חצאי שקלים, ומדוע כתב שסופרים שקלים ולא פירט חצאים. נראה לומר שקשה לעשיר ולעני להתחבר בנתינה כספית, לעני יש בכך כבוד שהשתווה לנתינתו של העשיר, אך

לעשיר קשה להיות שותף שווה לנתינתו של העני, זו היא הכפרה "לכפר על נפשותיכם" - שלמרות הקושי מתחברים יחד, וכוח האחדות מכפר על נפשותיכם. כך מצינו בקטורת, שיש בה חלבונה שריחה רע, הרומזת לפושעי ישראל, והיא מתאחדת עם חלבונה הזכה ושאר סממני הקטורת, וביחד מכפרים על ישראל. לכן כתב רש"י שתספור את השקלים השלמים, לאחד את העשיר והעני לשקל שלם אחד, כי האחדות בישראל היא הנותנת כפרה על נפשותיכם.

ישראל צריכים לתת, ואף הכהנים אינם פטורים. התורה מדגישה "זה יתנו", כי השלמות באה מערבות של כולם, וזו מהות כלל ישראל להיות ערבים זה לזה. כדי להבין מהי נשיאה בעול עם השני, נביא מעשה ממרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר. בעיצומה של מלחמת השחרור נולד לו בן.

באותם ימים הייתה סכנה ממשית לצאת לרחוב, וברית המילה נערכה בבית החולים כאשר הפגזים נוחתים ומרעידים את הקירות. בקושי רב הגיעו לבית החולים.

לאחר הברית גברו ההפגזות, והחזרה נעשתה בריצה. המתינו לנפילת פגז, רצו לתפוס מחסה בפתח בית, המתינו לפגז הבא ושוב מיהרו למצוא מסתור.

באחת הריצות הבחין הגר"ח בילד עומד בפתח אחד הבתים, ידי ורגליו חבושות, וים של צער על פניו, נעצר באמצע הרחוב והחל בוכה.

בן משפחה שליווהו קרא לו למהר לתפוס מחסה מפני הפגז העומד ליפול, אך הוא לא זז ממקומו והמשיך להביט בילד הסובל כשהוא בוכה על כאבו, אף שהיה נתון בסכנה.

לאחר מכן המשיך במנוסתו, וכשהגיעו למחסה הסביר מדוע לא יכול היה לזוז. אמר: סבורים ש"לשאת בעול" פירושו לעזור בפועל,

וכשאדם כבר חבוש ומסוגל להסתדר, אין עוד במה לסייע. אין הדבר כן. גם אם אי אפשר לעזור בגוף, אפשר לשאת בעול ולהתחלק עמו בכאב. זה נקרא לחיות את הזולת, וזו שלמות הערבות.

"והדל לא ימעט" (ל, טו)

מספרים על אחד מתלמידי נובהרדוק שהיה עני ואביון, שמח בחלקו ומסתפק במועט. מדי יום היו הוא ובני ביתו אוכלים לחם עם מעט חמאה כדי להחיות את נפשם.

הדברים שאנו עוברים הם קריאה של חמלה. קריאה לעצור את מרוץ החיים, לעצור את תחושת השליטה, לזכר שאיננו שולטים בכלום. שהקריאות אינה מובנת מאליה. שאנו זקוקים לשמירתו תמיד. ומה עם דברי חז"ל?

הילד הזה, עם ספור חיו, בא לחבר אותך מחדש אל הבורא. מה שקורה עמו — הוא חלק מהקריאה האלוהית אליך.

ד. לבכות כמו תינוק

שתיקה פנימית השתררה שוב בשדה. אין אשמים. לא האחר ולא אני. אינני שולט. זו בת קול משמים. הריבוננו של עולם מדבר אלי.

אך הכאב קים. המצב מטלטל. אם הכל משמים — האם אסור לכאוב? לא.

אנו כתינוק החבוק בזרועות אמו. תינוק אינו מחשב חשבונות של אשמה. כשהכל טוב — הוא שמח. כשכואב — הוא בוכה.

בכי של תינוק איננו בכי של אמללות. זהו בכי טהור של קריאה לעזרה. אין בו האשמה. אין בו מרירות. יש בו פניה פשוטה למי שיכול לעזור.

אם כואב — תזעק. בלי אשמים. בלי מסכנות. בלי נסיון להבין את הנהגת השם.

ריבוננו של עולם, כואב לי. איני מבין, איני מסגל לעזור לעצמי, אבל אתה יכול. אתה יודע מה הספור כאן. אני מאמין שאתה נותן גם את הכלים להתמודד.

תן לי את הדרך לעבר זאת נכון. עזר לי להגיע למטרה שבכאב הזה, ולא להתקע בחשבונות. עזר לי להגיע מן הכאב אל שמחה שאינה תלויה בדבר.

(נקודות של אור - ספינקא)